

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 65.

V Ljubljani, v saboto 13. novembra 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja v sredo in soboto. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrletno 1 gold. Vsaka številka stane 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Notranjska — naprej!

V predzadnji številki smo prinesli poročilo o osnovalnem zborovanju političnega in gospodarskega društva za Notranjsko, ki se je vršilo dne 31. oktobra v Postojini. Namen društva je: zjediniti narodnjake k složnemu, skupnemu delu za narod. V interesu sloge in skupnega delovanja vabi osnovalni odbor vse k resnemu in plodovitemu delovanju, kakor isto izvajajo izvenkranjska društva. Novo društvo se z ozirom na nujne in pereče dejanske potrebe našega naroda namerava kolikor možno izogibati domačemu prepiru, ki ovira uspešnost resnega dela.

Slišala se je na shodu beseda, da edinost nij mogoča, ker so jej na poti načelne razlike domačih strank na Kranjskem. Društvo bi imelo posredovati pri volitvah, kjer je vsako združenje nemogoče. Društvo naj bi se osnovalo kot gospodarsko društvo, kjer bi se dalo doseči skupno delovanje. Temu sta ugovarjala gg. dr. Treo in Ditrich, češ, da je poravnava mogoča, da je treba le na obeh straneh dobre volje, in da se je ta edinost že kazala ob priliki potresa in vseslovenskega shoda.

Odobravamo popolnoma stremljenje notranjskih rodoljubov, da hočejo začeti akcijo v pomirjenju strastij na političnem polju v prilogi narodnemu delu. Verujemo pa, da se sloga med Slovenci na Kranjskem zdi nemogoča najožjim pristašem „Slovenskega Naroda“ ali pa „Slovenca“, ki se tako krčevito držita svojih „načel“, prvi da opraviči zloglasno „zvezo“, drugi pa, ker misli, da njegovo strankarsko grozdje pri narodnem Tavčarjevem ravnanju najlepše zori.

Mi smo nasproti našima dnevnikoma opečevano naglašali, da v javnih programih obeh kranjskih strank nij načelnih nasprotstev; to naglašamo tudi danes. Prosimo pa, da naj se ne identifikuje list „Slov. Narod“ in politika dr. Tavčarja z narodno stranko. „Slov. Narod“ nij bil nikdar glasilo narodne stranke, temveč je le glasilo akcijonarjev „Narodne tiskarne“, osobito akcijonarja dr. Tavčarja.

Se vé da, ko bi bil „Slov. Narod“ glasilo narodne stranke, potem bi bilo to naglašanje različnih načel opravičeno. Povedali smo že, da je sloga mogoča, ako se narodnjaki obeh strank emancipujejo iz komande obeh ljubljanskih klik. Tako pa, če bodo jedni poslušali, kako bode dihal v Ljubljani dr. Tavčar, drugi pa, kako Šusteršič, potem pa uravnavali svoje delovanje, na tak način ne pridemo nikdar do poravnave.

Bistvenih razločkov med strankama nij, ker obe hočeta, da se naše politično življenje razvijaj na verski in narodni podlagi, in obe stranki izrekata se za socijalno preosnovo v smislu krščanskega socijalizma. Ako sta stranki po svojih izjavah jedinstvenih nazorov glede smotra, potem se bodeta tudi zjedini glede sredstev v dosego tega smotra. Odbijati pa a priori željo mnogih kranjskih rodoljubov iz obeh strank po slogi, nij opravičeno in ne rodoljubno, kajti vsak mora priznati, da nam razkol na Kranjskem nij prinesel ničesar koristnega, ne v gospodarskem, ne v verskem, najmanj pa v narodnem oziru.

Nadalje pa moramo tudi ugovarjati, ako kdo misli, da je uspešno skupno delovanje na gospodarskem polju mogoče, ako se v političnem oziru strastno drug drugega pobijamo. Saj politika nij nič drugega, kot skupnost go-

spodarskih, kulturnih in socijalnih zadev. In slovensko narodnostno vprašanje je gotovo tudi ekonomično vprašanje. Najuspešneje vodijo boj proti nam Nemci in Lahi s svojo gospodarsko premočjo. Ako hočemo tedaj, da veljava in vpliv našega jezika zrase, delati moramo uprav na gospodarskem polju, da se emancipujemo tujega kapitala. Politiko ločiti od gospodarskega vprašanja, je sploh nemogoče, ker je oboje v kavalni zvezi.

Slovenci moramo imeti vedno pred očmi, da naša narodna eksistenca nij še osigurvana, in ker tej resnici vender nobeden ugovarjati ne more, tedaj je naša sveta dolžnost, da si kakor hitro mogoče svojo eksistenco povsod, tudi na Koroškem, Primorskem in Štajarskem zagotovimo.

V dosego tega pa je neobhodno potrebno, da vse svoje sile in skupno delovanje zastavimo na narodnem, gospodarskem in socijalnem polju. Ako pa ostanemo politično razdeljeni v dva tabora, porabili bomo velik del svojih močij in denarja v medsebojni boj; na gospodarskem in kulturnem polju pa bomo delali vsak za svojo stranko, da bomo ustanavljali po dve bralni društvi in po dve posojilnici v jednem kraju, kjer bi le jeden tak zavod uspevati zamogel. Da smo jedini, kaj bi se dalo napraviti ravno glede denarnih zavodov! V jednem mesecu se da napraviti iz vseh slovenskih posojilnic na jedni strani, in iz hranilnic na drugi strani, močna organizacija. Za naš razvoj v industriji, obrtu, potrebujemo slovenske banke v Ljubljani. Ko bi ta banka imela le te opravke, katere ima od nas Kranjska hranilnica, Luckmann in Mayr v Ljubljani, bi že izborna izhajala.

S skupnim delovanjem bi si lahko osnovali močno gospodarsko društvo „Slovenska zveza“, kakor je nasvetoval naš list, društvo ki bi bilo silno potrebno nasproti zajedavcu „Südmarki“. Če bomo pa tako razkosani in razdvojeni, kakor zadnja leta, bomo pa prišli do take naprave še le tedaj, ko nam bode nasprotnikovo delovanje snedlo že velik del našega ozemlja in razdejalo življenjsko moč našega naroda. Da smo jedini pri delu, bi lahko dali Kranjski hranilnici čutiti, da ta zavod nima žuljev kranjskega kmeta za to, da s svojim dobičkom umetno neguje v prvi vrsti kranjsko Nemštvo.

To smo napisali, ne da bi očitali katoliško-narodni, ali pa narodni stranki, da na gospodarskem polju nič ne storita, le to smo hoteli naglašati, da se bode dalo storiti desetkrat več, kadar bomo jedini pri delu.

Sposobni narodni delavci so na obeh straneh, delavci, katerim je delo več, kakor prepir, in ako se ti složijo, potem bode šla slovenska stvar veselo naprej.

Seveda bodo oškodovani tisti, ki so prišli le vsled političnega prepira na površje, a zasedajo mesta, za katera nimajo sposobnosti. Imen ne bomo navajali, pogledati je treba samo v državno in deželno zbornico in takoj je jasno, kaj imamo v misli.

Vsled složnega postopanja na Kranjskem bode pa tudi verski čut med narodom se povzdignil. Katoliškonarodna stranka je v istini pri volitvah priborila si lepih vspehov, vender, roko na srce! reči moramo, da so se vsled strastnega volilnega boja pojavila nasprotstva in mržnja do stanu in do stvari, ki morata ostati čestita, in da se ljudstvo demoralizuje.

Če bomo složni, potem tudi ne bodo mogli elementi à la dr. Tavčar po slovenski zemlji takih kozolcev preobračati in biti v obraz celemu stanu, kakor zadnji čas. Grešilo se je na obe strani, in ako so naše razmere jako klaverne, obtožimo se sami: Ipsi fecimus!

Nadalje je pereče vprašanje: socijalna preosnova. Socijalno vprašanje moramo premišljati in ga rešiti v smislu krščanskega socijalizma. V organizaciji delavstva deluje že jako zaslužno in z vnemo drž. posl. g. dr. Krek. Ali da bi on sam mogel premagati vsa nasprotstva in težave, o tem smo prepričani mi i on sam, da je nemogoče.

Socijalno vprašanje potrebuje delavcev in tega ne zmaguje jeden, in naj je še tako delaven in nadarjen.

To so nekatere točke, katere zahtevajo nujnega dela in rešitve, katere se pa uspešno dajo rešiti le v slogi vseh dobromislečih Slovencev.

Odbor najnovejšega politično-gospodarskega društva v Postojini stavlja si je lepo nalogo, poskusiti v smislu sloge in pomirjenja delovati za prosep naroda. Stavile se mu bodo zapreke od te in one strani, ali to naj rodoljubov ne ostraši in ne spravi iz tega tira.

Vabijo naj na shode vse aktivne slovenske politike od vseh strank in naj se ne plašé, ako se vsi ne odzovejo prvemu vabilu. Vabijo naj jih drugič, tretjič; s tem bodo kazali, da jim je jedino le stvar pri srcu, hujskačem pa bodo zbirali na glavo živo oglje. — In medio virtus! Notranjska naprej po tej poti, katero so izbrali veljavni tvoji možje na shodu v Postojini!

Izvirni dopisi.

Iz kroga kranjskih učiteljic.

(11. avg.) Predpomnja uredništva: Letos se bodo, kakor smo izvedeli, kranjskemu učiteljstvu plače zvišale. Prav! mi mu to privoščimo. Pravično se nam pa tudi zdi, da gđ. učiteljice razodenejo svoje, znabiti utemeljene težnje, in zato priobčujemo nastopni njih dopis:

„Slovensko učit. društvo je sestavilo „Spomenico“, t. j. načrt o preosnovi učiteljskih plač, ter jo je potom deputacije izročilo g. dež. glavarju — tako nam poroča zadnja (21.) št. „Učit. Tovariša“.

Kar se tiče te „Spomenice“, priznati moramo, da so kranjski učitelji lahko zadovoljni s „Slov. učit. društvom“, ki tako lepo skrbi za njih „socijalni ugled“ in „pravičnost razdeljenja učit. plač“. Sestavljalci te „Spomenice“ so gotovo poiskali vse vire v dosego svojega smotra, niso se pa ozirali na žep — svojih koleginj. Ta „Spomenica“ namreč nasvetuje vis. dež. odboru, naj podeli učiteljicam vsake plač. vrste po 150 — ozir. 200 gld. manj, nego učiteljem. No, ukrepali so dosti dolgo časa o tem. Že pred dvema letoma je izšla brošurica: „Zar i učiteljicam istu plaču“? — in „Učit. Tov.“ — glasilo „Slov. učit. društva“, ki šteje, kakor sam priznava, v svoji sredi precejšno število marljivo plačujočih učiteljic — nij zamudil, priporočati jo svojim čitateljem — v proučevanje! — Javno in tajno popraševali so se učitelji dokaj časa, zakaj so jim kranjske učiteljice jednakopravne! Živeč med njimi — niso uvideli te „jednakopravnosti“. Ljubi Bog, ako je povsod taka jednakopravnost na svetu — kdo jo še tako imenuje? — Oglejmo si jo nekoliko bližje! — Izmed (circa) 180 kranjskih ljudskošolskih učit.

teljic so 3 — reci: tri v I. plač. razredu — 2, reci: dve v II. plač. razredu — 22 jih je v III. p. r. in vse ostale: nad 150 — v IV.! A koliko je med temi še provizoričnih! Med srečnimi III. plač. raz. so vse na d učiteljice dekliskih štirirazrednic zunaj Ljubljane.

Učiteljice z 20—25. službenimi leti so v IV. plač. razredu, ko zavzemajo mladi, neoženjeni učitelji s par def. leti mesta III. — da celó II. razreda! To je torej ona toliko razvpita, toliko zavidana enakopravnost! Žalibog, mi jo poznamo le po imenu — iz predalov „Učit. Tovariša“.

Oglejmo si mimo te enakopravnostiške pravice tudi nje dolžnosti! Učiteljica mora imeti iste predštudije, kakor učitelj. Pred jedno in isto komisijo polagata svoje izpite — in stopivša v resno delo svojega poklica, izvršuje ona, stoječ poleg svojega kolege — dolžnosti svoje dostikrat v večjo zadovoljnost predstojnikov — nego on. Ona poučuje svoj razred, kakor on svojega — a poleg tega v 2—3 oddelkih ženska ročna dela, katera so jeden najutrudljivejših predmetov. S tem poukom ima najmanj po 2 uri na teden več, nego učitelj, navadno pa po 4—6 ur več, ker poučuje v 2—3 oddelkih. Ko učitelj, recimo sorazrednik I. razreda, razpušča mladino pokoja in počitka željan, hiti ona še le v druge razrede k še utrudljivejšemu pouku ročnih del. — Ali se ona sploh varuje obremenjenja? Kaj še! Ako na večrazrednici zbolí učitelj — kdo navadno suplira? Učiteljica.

In za ta trud prejema 150—200 gl. na leto manj! — Zakaj? Zato, ker molči. Da, molči! Molči tudi o svojem, dostikrat neznosnem stanju poleg rodbine svojega, nad- ali součitelja, molči, radi ljubega miru. In pa: kje bi tudi iskala pomoči? Kdo bi jo varoval — ako jo razvpijejo oni, s katerimi jo veže stanovska vez? V krajnem šol. svetu nima glasu, ona niti ne vé, kaj se tam sklepa. Ako ji ni naklonjen nadučitelj — in koliko jih je — soditi po tem, kar se čita in vidi — potem naj gleda, kako bo prišla dalje. — In potem se še čudite, da učiteljice rajše v Ljubljani za s t o n j delajo, nego bi šle na deželo?!

In sedaj vzemite učiteljici na deželi še to borno plačo, ki jo ima, da bode še bolj od vsakega odvisna, da bode morala prosjačiti za borno hrano!

Vi, učitelji, prosite in se potegujete za zboljšanje plač, da hranite svojo družino. Ker ste ločili iz svojih vrst nas, učiteljice, zakaj niste ločili tudi svojih neoženjenih koleg? Zakaj niste ločili onih, ki imajo po 2, 4 otroke, od onih, ki jih imajo 6? — Saj je jasno, da 6 otrok več „potrebuje“ nego 2, 4! — Včasih so učiteljice primorane podpirati svojece, brate, sestre, roditelje, a to morejo storiti le s pritriganjem od svojih ust, kajti njih dohodki so pičili in postranskih beneficijev od obrtne šole, prosto stanovanje itd., učiteljice nimajo nič! Da, tudi take kolegince imamo, ki ne shajajo brez podpore od doma. In vzemimo slučaj, ki pa je jako redek, da bi vzmogla učiteljica položiti krajcar na stran, ne škodovalo bi to, niti njej, niti narodu, niti kolegam! Znano vam je s kako marljivostjo, vstrajnostjo in veseljem so jele delovati mnoge izmed nas za učiteljski konvikt, od katerega — to ste povedali naprej, ne bodo imele nobene koristi — za Franc-Jožefovo ustanovo; one podpirajo časopisje, društva itd.

Predbacivali ste nam tudi eleganco — ali če hočete — gizdavost! Nespametno je govoriti o tem — ker je smešno! Dobra ženska obleka je dandanes iste cene, če ne dražja, kakor moška. Sploh pa je ničev razlog, da učitelji več potrebujejo, nego učiteljice, kajti nikjer se plače ne uravnavajo po „potrebah“ dotičnikov. In ko bi to bilo, tudi učiteljica bi „potrebovala“ več, ako bi imela. Gospoda, nam se zdi ta maksima, da ne rečemo hujše: jako čudna! Naši nazori so: Jednako delo in dolžnosti — jednako priznanje in plačilo!

Še nekaj! Sklicujete se na sosedne dežele. Da, na Štajarskem kakor na Koroškem imajo učiteljice po 80 %! — Ali povejte nam, na kateri štajarski šoli učiteljica poučuje ženska ročna dela? — Manje delo in trud zahteva tudi manjše na-

domestje porabljenih močij. Sicer pa so tam že sedaj mnogo bolje plačane, nego tu.

In na Koroškem? Učiteljice poučujejo res tudi ročna dela brez posebne nagrade — a obhodite celo Koroško in težko bode našli kraj, kjer bi učiteljica ne imela prostega stanovanja. Ako ga nima v šolskem poslopju, plačuje ga ji občina, in poleg tega dobiva čestokrat tudi kurjavo in celo razsvetljavo. In na Kranjskem? Kdo se tu briga za novodošlo učiteljico in njeno stanovanje? Tu imamo celo slučaje, da mora učiteljica od sobice v šolskem poslopju plačevati stanarino. To je naravnost rečeno: umazano!

Čenjene kolegince! Že podpore lanskega deželnega zbora, oziroma njih letošnja razdelitev, poučiti nas je morala, v kakšni meri se nam v bodoče hoče rezati naš trdo prisluženi kruh. — Me smo molčale. Molčale smo do skrajnosti. Sedaj je zadnji čas! Oglasimo se i me za svoj „socijalni ugled“! Povejmo svetu naše težnje in apelujmo na pristojnem mestu za naše pravice! Ne skrivajmo svojih ran, to nas ne vodi k cilju! Oni, katerim smo do sedaj zaupale, so nas pustili na cedilu. Pomagajmo si same! Tudi za učiteljice velja izrek: da „človek toliko velja, kar plača!“

Iz Borelj pri Zili, 10. novembra. V nedeljo, dne 7. t. m., je zborovalo naše politično društvo za Slovence na Koroškem pri „Tajču“ v Borljah, kjer se je zbralo nad 100 ljudi, kar je za ta kraj jako veliko število, posebno če se pomisli, da je bil kraj dosihmal politično in narodno popolnoma zanemarjen in zapuščen. Ob pol 4. uri je otvoril predsednik zborovanje s primernim nagovorom ter dal besedo gospodu župniku A. Šturm-u. Govornik je v poldrugo uro trajajočem, objektivnem in lahko umljivem govoru razložil dosedanje delovanje državnega zbora, namene in pogubno kričanje „nemške opozicije“, v kateri sedi tudi naš Werniš, ter je razložil poslušalcem bistvo ogerske pogodbe itd. Njegov govor je napravil mogočen vtis. Drugi govornik, G. dež. poslanec Grafenauer, je podal poročilo o delovanju koroškega deželnega zbora, ovrgetl trditve, da kmetskemu stanu samo dosedanja nemško-narodna stranka hoče in more pomagati, in dokazal, da se takoimenovani „kmetski prijatelji“ ljudstvu samo pred volitvami hlinijo in kmetom pomoč obetajo, če so enkrat pri „deski“, jim je pa za kmeta zadnja skrb. Povedal je tudi kako se gospodari z denarjem, katerega nosijo kmetje v davkarijo, ter navajal posamezne slučaje z osoljenimi dovtipi, kateri so napravili med poslušalci izvrsten vtis. Pojasnil je dalje deželne doklade in zemljiško odvezo, razpravljal šolsko vprašanje itd. Nekako zaspano so se pogledali dosedanji nasprotniki, katerih pa vkljub vsemu nasprotnemu pritisku nij bilo veliko, ko je navajal g. poslanec izrek dr. Lemiša „da se ljudstvu v Tirolih in na Kranjskem mnogo boljše godi“, kakor na Koroškem. Vprašal je, kdo pa je v teh deželah dosihmal imel vladno? Gotovo ne liberalci! In kdo jo ima na Koroškem v rokah? Gotovo ne mi, katere imenujejo liberalci „temnjake“ ali „klerikalce“. Ko je končal, je sledilo splošno odobravanje njegovega govora in delovanja v deželnem zboru. Ena točka morala se je zaradi poznega časa opusti. Prvi politični shod v Borljah se je torej prav dobro zvršil.

Iz državnega zbora.

Nemci še vedno ovirajo resno delo v zbornici in kradejo državljansko denar iz žepov. V seji dne 10. nov. se je zopet vrstilo več nepotrebnih glasovanj po imenih. Potem so se za spremembo živo sporekli krščanski socialisti in Schönererjanci zaradi tega, kdo je bil ono noč bolj surov, ali Wolf in njegovi pristaši, ki so provocirali škandale, tolkli neprenehoma z deskami in vpili, ali pa dr. Lueger in njegovi pristaši, ki so razgrajajem hoteli s psovki ustavititi delo. Zanimivo je, da liberalci izgovarjajo besne nacionalce, češ da so že dobro in čedno delali. Govoril je potem češki poslanec dr. Pacak, ki je naštel liberalni stranki, katera danes dela obstrukcijo, celo vrsto grehov in nedoslednostij. Predlagal je, da naj zbornica preko obtožb prestopi na dnevni red. Za Pacakom je govoril

baron dr. Elvert, da naj se ministri tožijo. Koncem seje se je oglasil k besedi posl. Mittermayer in se je pritožil, da mu je Wolf očital v zbornici tatvino, katero je kot 16letni deček baje zagrešil. Dokazal je potem z nekim pismom, kako ga je Wolf potem še vedno čislal, dokler je bil nemški nacionalce Wolfove barve, ko je pa spoznal veleizdajske namene te stranke, ki bi ga bila lahko spravila v ječo s svojimi nauki, jej je obrnil hrbet. Učili so takrat nemškonacionalni kolovodje, da naj se v zasmeh vladarja pismene znamke narobe, namreč na glavo priplepljajo na pisma, in uvedli so v zaničevanje cesarja vsklik „Hoch Prohaska!“ Nato so se začela zopet sumničenja in psovovanja in v sredi šuma je predsednik pretrgal sejo.

V sejo dne 11. nov. je trgovinski minister prinesel zakonski načrt glede zavarovanja proti nezgodam pri uslužbencih poštnega in telegrafskega prometa. Na to je govoril dr. Vašaty in dokazoval, da sicer Badenija nima rad, da pa te obtožbe v zakonu niso utemeljene. Posl. dr. Menger je napadal desnico in zlasti Čehe, rekoč da uganjajo lakajsko politiko, potem je dokazoval, da v zahodnji Galiciji živi mnogo Rusinov in da bi bili Poljaki žaljeni, ako bi se morali ruski učiti. S tem je bila seja za ta dan končana in Vašaty in Menger sta za vse poslance zaslužila 6000 gl.

V proračunskem odseku je pa govoril posl. Steinwender in v imenu Poljakov grof Pininski, ki je rekel, da Poljaki radi glasujejo za nujne potrebe države tedaj tudi za provizorij. Levičarji so nato odšli iz dvorane in seja je postala nesklepčna, ker je manjkalo tudi nekaj desničarjev.

Seja dne 12. novembra je bila bolj važna zaradi volitve zborničnega predsednika in Badenijevega govora. Obstrukcionisti so hoteli glasovati za dr. Kathreina, ker vedo, da pod njegovim predsedstvom najlože brijo svoje norce, a zadnji čas so se premislili in oddali pri volitvi 127 belih listkov. Izvoljen je bil predsednikom David vitez Abrahamovič s 186. glasovi. Desnica je izid volitve pozdravila s ploskanjem, levica je pa zbežala iz zbornice, da ni slišala Abrahamovičevega nagovora, v katerem je zatrjeval, da bode skrbel za zboljšanje parlamentarnih razmer in povečanje avstrijske državne ideje. Volitev podpredsednikov bode prihodnji teden. Nato se je nadaljevala razprava o predlogu glede ministerske zatožbe. Govoril je ministerski predsednik grof Baden in zatrjeval, da bode vlada konkretne predloge glede uredbe narodnostnega zakona vestno pregledala in, ako bode spoznala, da so dobri, poskrbela za njih izvršitev. Ako se pa s takimi predlogi ne doseže nikak uspeh glede sporazumljenja med narodi, dognala bode stvar vlada sama, ker hoče narediti konec narodnostim preprirom na Češkem. Vlada spoznava in ceni pomen Nemštva v Avstriji, hoče pa tudi nenemškim narodom pošteno pripomoči do pristojećih pravic. Izjavil je dalje ministerski predsednik, da on in njegova vlada nikakor ne mislita izginiti, da pa opoziciji ne more pomagati, ako jej to ni všeč. — Za Badenijem je govoril namesto bolnega Dipaulija posl. Zallinger in izrekel, da katoliška ljudska stranka ni storila še ničesar, kar bi kazalo, da odobrava jezikovne naredbe.

Politiški pregled.

Avstrijski deželni odbori so poslali svoje zastopnike na Dunaj, kjer so isti dne 10. t. m. na zboru sklenili nastopno: Posameznim deželnim zborom naj se priporoča, da se osebni dohodninski davek oprosti doklad in sicer do leta 1902. Hkratu se dostavlja želja, naj bodo tudi občinske doklade, proti nazoru vlade, le začasne. — Izraža se želja, naj se prizna deželnim zborom pravica, da se dokladni odstotki, tičoč se posameznih davkov, različno določijo. Zlasti naj se prizna deželnim zborom pravica, da se pridobninski davek, ki je bil vsled davčne reforme ponižan, obloži z višjimi odstotki. — Deželnim zborom naj se omogoči, da se vpele za vse plačilnim davkom podrejene dohodke tudi še poseben deželni plačilni davek. — Ne

priporoča se, da se olda del osebnega dohodninskega davka, katerega imajo dežele dobiti, občinam. Nujno treba je, da določi država občinam za izostanek dohodkov doklad odškodnino. Nujno treba je, nakazati deželam za pokritje deželnih stroškov nadaljne prispevke. — Dr. Herold, zastopnik češkega dež. odbora, je izjavil, da se ne more priklopiti tem sklepom, ker se češki deželni odbor že delj časa pogaja z vlado, da bi odstopila reelne davke deželam. — Sklenilo se je tudi na shodu, soglasno, naj dežele prosijo vlado za odpravo rentnega davka, ker škoduje hipotekarnemu kreditu. In vladni zastopnik je naznanil, da se bodo davčne naklade provizorično še nekaj časa predpisale po dosedanem načinu.

Dr. Ebenhoch, kateremu je desnica ponudila predsedstvo državnega zbora, je to čast odklonil. Zbal se je, napraviti razkol v katol. ljudski stranki, ker mu je nasprotoval baron Dipauli. Pravijo, da je Dipauli obolel.

Pene so bili protesti laških poslancev, da se isterski deželni zbor premesti iz Poreča v Pulj. Grozili so, a sedaj so se vdali toliko, da pridejo tudi v Pulj. Krepko bi bilo treba vladi stopiti na noge našim Italijanom, pa bi jih bila sama ponižnost.

V Budapešti zboruje te dni shod, ki se peča z avtonomijo ogerskih katoličanov. Navzoči so knez-prvak Vaszary, kardinal-škof Schlauch in vsi drugi rimsko-katoliški škofje ter mnogo poslancev. Shod se peča z vprašanji o svobodi cerkve in njenem vplivu na vzgojo in poduk mladine.

Z Ogerskega prihajajo vesti, da se bode ustanovila posebna komisija, ki bode skrbela, da se pomadjarijo vsa krajevna imena. — Zastopniki nemadjarjskih narodnostij se bodo tekom dnij zbrali na zaupno konferenco. Sklepali bodo o nadaljevanju boja proti madjarskemu despotizmu, o ustanovitvi skupnega lista, ki naj bi izhajal v Bruselju, o nameravanem velikem rumunskem shodu in o sestavi novega memorandumu.

Društvo „Dante Aligheri“, koje deluje na združenje avstrijskih „laških“ pokrajin z blaženo Italijo, zborovalo je v Milanu. Člane ima društvo po vseh krajih kraljevine ter z znatnimi vsotami podpira boj avstrijskih Italijanov proti nam. Vsi brez razlike strank prispevajo k društvenim namenom, od najnižjega polentarja pa do kraljice Margarite. Res lepo! Laška iredenta na jedni strani, na drugi strani dobivajo naši Nemci pomoč iz „Reicha“, avstrijska vlada pa ima še vedno zamašena ušesa in slepe oči!

Nemci se organizujejo tudi na južnem Tirolskem. Osnovani so si politično društvo, h kateremu pristopajo možje vseh nemških strank. Tako je možna sloga med Nemci, Slovani in zlasti Slovenci se pa pobijamo!

Nemški državni zbor je sklican na dan 30. novembra.

Shod v Berolinu, ki naj bi izrazil sočutje zatiranim avstrijskim Nemcem, je prepovedan. Wolf in njegovi pajdaši pa le pridejo v Berolin, kjer bodo svoje težave povedali v zaupni seji nemškega „Schulvereina“.

Dreyfuss, francoski častnik, ki je bil obsojen radi tega, da je izdal vojaške tajnosti v Berolin, je Žid. Ves Izrael je po koncu, da bi ga napravil nedolžnega. Ministerski svet v Parizu je pa sklenil dne 9. t. m., da je bil Dreyfuss od vojnega ministerstva po pravici obsojen, in da obsodba z vsemi posledicami ostane pravomočna.

Med Španijo in Zjedinjenimi državami postajajo nasprotstva vedno večja zaradi kubanskega vprašanja. Mogoče je, da se kmalu pretrga diplomatska zveza. Španiji grozi vrh tega še denarni polom in Karlisti ne mirujejo. V zadnjih šestih tednih so med Karliste razdelili 50.000 pušk. Država španjska je pa zadolžena čez glavo, bolj kakor katerakoli država v Evropi. Vsled teh žalostnih razmer se Španjcev loteva obupnost.

V Rio de Janeiro je nastal upor v neki ječi. Za udušenje upora se je moralo sklicati mnogo vojakov. Kongres je razglasil vojno stanje.

Domače novice.

Osebnosti. Nadvojvoda Josip Ferdinand se naseli v Celovcu kot stotnik pešpolka šte. 17. — Gosp. Andrej Vavken, župan v Cerkljah pri Kranju, je bil soglasno izvoljen častnim občanom občine cerkljanske. G. Vavken posluje v Cerkljah kot šolski voditelj 35 let, kot župan pa 30 let! Še mnogo let! — Dež. predsednik baron Hein je prevzel protektorat društva za povzdigo prometa tujcev na Gorenjskem. — Slovenec g. dr. J. Dernjač, skriptor knjižnice akademije obrazilnih umetnostij na Dunaju, je postal cesarski svetnik. — Najstarejši častni meščan ljubljanski, g. Fran Jelovšek, je umrl v Trstu 100 let star. — Umrl je v četrtek dne 11. nov. na Reki nenadoma poštni oficijal gosp. Rudolf Magajna. Pokojnik je dlje časa služboval v Ljubljani ter ga je cesar ob potresni katastrofi odlikoval z zlatim zaslužnim križcem. — V Podgradu je 8. t. m. umrl dr. Anton vitez Vicco, sin odlične rodbine tržaške in požrtvalen prijatelj slovenskega naroda. — Čast. g. Lovro Bergant, župnik v Logatcu, je umrl 10. t. m.

Idrijski rudarji so dobili lepo pomoč. Dne 9. novembra t. l. se jim je prečital odlok poljedelskega ministra Ledeburja, kateri določa, da bodo z novim letom začeli dobivati vsi stalni delavci pri rudniku, provizijonisti in vdove, ki s tem dnevom nastopijo, brezplačno žito in drva, kar so do zdaj dobivali po limitu ceni. To bode rudarje in uboge vdove vsaj deloma zadovoljilo. — Dopisnik iz Idrije v „Narodu“ dovoljenje tega priboljška zelo jednostransko in predrzno fruktificira. Vse zasluge pripisuje dr. Ferjančiču in dr. Majaronu in vsled tega pozivlja rudarje, da naj se oklenejo sedanje narodne (razume: se „Narodove“) stranke. Naj nam vendar dopisnik pove, če je res dr. Ferjančič kaj storil za sedanje zboljšanje. Mi pa med tem odgovorimo na sledeča vprašanja? Kdo je stvar sprožil, da je prišla v proračunski odsek? Bivši poslanec Koblar. Kdo jo je na Koblarjevo prošnjo priporočal v odseku? Dr. Gregorčič. Kdo je letos toplo se za njo poganjal v zbornici? Koblar. Kdo je zaradi nje delal mnogo potov do ministra grofa Ledeburja in svetnika Göblna, dokler ni dobil zagotovila o izdatni pomoči rudarjem? Koblar. Vsa čast tudi dež. posl. dr. Majaronu za njegov trud, a on lojalno priznava, da je le delo dovršil, katero je Koblar pričel, kajti v ministerstvu so mu letos po letu naravnost povedali, da je stvar v teku zaradi Koblarjevega govora. Toliko resnici na ljubo!

Še nekaj resnici na ljubo. Nedavno je „Slovenski Narod“ pisal s posebnim namenom: „Koblarja iščemo zaman med člani dramatičnega društva“. Resnica pa je, da je Koblar že veliko let član dramatičnega društva in da je za l. 1897. plačal donesek že poprej, namreč že dne 4. maja 1897. Pobotnica, na kateri je podpisan blagajnik Pirc, je na razpolago v našem uredništvu. Ker sta voditelj „Naroda“ ter predsednik dramatičnega društva jedna in ista oseba, se kaže jasno, ne rečemo zlobnost, ampak, da nekje ni vse v redu.

Dr. Tavčarjev vipavski govor je dobrodošel raznim nemškim in laškim listom. S slastjo posnemata sosebno „Tagespost“ in „Corriere“ podatke in nesramne psovke iz njegovega govora. Že vesta, zakaj — ogromna večina slovenske duhovščine stoji neomajana na barikadah Slovenstva in za to v boju proti njej z veseljem pozdravljata svojega zaveznika — barona iz Poljan. Stvar je postala načelne važnosti, in umestno bi bilo, da slovenska politična društva dajo surovo napadeni slovenski duhovščini primerne zadostila s tem, da obsodijo Tavčarjeve, za slovenski narod pogubne nazore. „Edinost“ je zopet krepko odgovorila Tavčarju. Tega pa še ne vemo, če „Soča“ in „Domovina“ odobravata novo narodno načelo, da naj duhovni v politiki — molče!

Vipavska dolina je vsled Tavčarjevega govora res prišla ob kredit. Dr. Tavčar je dokazal, da klerikalci delajo petijot, klerikalci so dokazali, da so ga liberalci delali že prej in ž njim ljudi sleparili. Kdo naj potem še hodi na

Vipavsko po vino, ako ne bode ondi poštene srednje stranke?!

Prizori po vseslovenskem shodu. O prvotnih voltvah pripoveduje „Narod“, da so „klerikalci“ po porazu v št. Vidu loziške volilce s kamenjem obsuli, in na samotni gmajni v Vrabčah pobili baje nekega agitatorja — „liberalci“ so pa, kakor čitamo v „Primorskem Listu“, hodili vinjeni okoli ter grozili možem kat. narodne stranke, na Gošah nasokčili dom ondotnega duhovnika, metali kamenje in še drugo gnjusobo napravili. — Tako se torej kolje med seboj nahujskani narod. In nekateri še pravijo, da „Slovenski List“ ki želi sloge, ni potreben. Tako pravijo ubijalci naroda.

Od Sočinih bregov smo prejeli kot odgovor „Soči“ dolg in temeljito pisan članek, ki izvrstno osvetljuje strankarske razmere in despotstvo nekaterih gospodov na oni strani Hublja. Želeti bi res bilo, da se goriška politika uravna po nasvetih izkušenega voditelja goriških Slovencev; vender za zdaj tega članka ne priobčimo.

Za avstrijski kmetijski shod na Dunaju se na južni železnici ne dobe listki z znižano vožnjo, ker je dotično prošnjo g. posl. Povšetu vodstvo železnice odbilo. Nič čudnega, ako pomislimo, da imajo pri tej železnici prvo besedo židovske vreče.

Čebelarški shod, katerega je sklicala c. kr. kmetijska družba, se je vršil dne 8. t. m. ob precejšnji vdeležbi čebelarjev, seveda le iz bolj bližnjih krajev, dočim so mnogi oddaljeni čebelarji pismeno in brzojavno pozdravili shod in se strinjali z namero, ustanoviti čebelarško društvo. — Po daljšem posvetovanju se je soglasno sklenilo, ustanoviti občno slovensko čebelarško društvo za vse pokrajine, koder prebivajo Slovenci, dalje, da naj udnina znaša na leto 1 gl. in da naj se izdaja čebelarški list kot mesečnik, katerega naj udje dobivajo brezplačno.

Vladno poslopje, ki se gradi na Tržaški cesti v Ljubljani, je prišlo zadnje dni pod streho. Stavba je velika, z dvema dvoroma, napravlja že zdaj ugoden vtis in kaže sploh s svojo eleganco fin okus zlasti na strani, ki gleda proti mestu. Samo to ne vemo, če bode ostrejšje ugajalo slogu cele stavbe, kar se bode dalo še-le presoditi, kadar bode palača gotova. Obžalovati pa moramo že danes, da se taka monumentalna zgradba ni pomaknila bolj proč od ulice, ker bi bila v tem slučaju perspektiva še bolj impozantna. Stavbena oblast naj skrbi za to, da pridejo proti Rimski cesti vile tudi na južni strani vladnega poslopja, kakor so na severni strani. Sploh pa konstatujemo, da se vedno bolj kažejo napake regulacijskega načrta, in utopija je, če kdo misli, da je ta načrt dovršen, ker ima principijelne napake. Obljubljena nam je že strokovnjaška kritika ljubljanske regulacije, katera bode dokazala, kako potrebno je, poslušati v takih zadevah dva zvana.

Preselitev uradov v Ljubljani. Civilni oddelek c. kr. dež. sodišča in predsedništvo sta se te dni preselila v hišo baronice de Traux na Bregu. Državno pravdnštvo se je vrnilo v prejšnje svoje prostore v Hrenovih ulicah. Prihodnje porotne razprave se bodo vršile v stari dvorani v Hrenovih ulicah in ne bodo več v „Tonhalle“. Deželno sodišče dela že sedaj vse priprave za upeljavo novega civilnega procesa, kateri zahteva popolnoma predrugačeno uredbo.

Telefon v Ljubljani. Piše se nam: „Vedno se oglašajo novi naročniki za telefon, a mi stari naročniki, ki smo tiskani v knjižici, tega ne izvemo, kar je jako neprijetno. Umestno bi tedaj bilo, da bi v ljubljanskih časnikih naznanjalo slavno poštno upravnštvo nove naročnike. Vaš list bi to gotovo rad objavljal.“ (Gotovo! Uredn.)

Nesreča na železnici. Pri Mürzzuschlagu je od tovornega vlaka skočilo s tira nekaj voz in zato je brzovlak z Dunaja se toliko zakasnel, da je prišel, mesto zjutraj ob šestih, še le popoldne.

Drobne novice. Redutno poslopje v Ljubljani so pričeli podirati. Ondi se zgradi šentjakobsko župnišče in mestna srazredna dekliška šola. V Ljubljani je sedaj zgrajenih 91 novih hiš. Pri zidanju se je premalo oziralo na potrebo srednjega stanu. — Tri zlate poroke so dne 7. t. m. praznovali na Dobrovi pri Ljubljani.

Slavljenci so skupno stari 455 let, 2 meseca in 26 dni. Oče Urban, ki je vozil svate, pa je star 92 let in 3 mesece. Redka starost! — Občina Studenec se razdeli v dve samostojni občini. — Velikovška „Narodna šola“ ima ob pričetku drugega šolskega leta, katero se je pričelo dne 4. nov. 121 otrok v dveh razredih. Gonja Nemcev proti tej naši narodni trdnjavi nič ne izdaja. — V Velikovcu se je dne 25. okt. obesil trgovec Janez Kaus. — Spomladi prično z gradnjo električne železnice na Dobrač. — Pri Brežicah so našli v Savi 60 let starega moža, ustreljenega v srce. — V Črešnjicah nad Vojnikom so neznani tatje že dalj časa hodili v župnikovo klet. Pokradli so mu za 200 gld. vina. — Kmetijska zadruga v Žalci, ki se je ustanovila 31. vinotoka t. l., je prva kmetijska zadruga v južnem delu Avstrije. — V Barkovljah je padla raz voz 22letna mlekarka ter takoj obležala mrtva. — Iz tretjega nadstropja ubožne hiše v Trstu je skočil 70letni kovač Ignacij Erl. — Tržaška policija je zaprla v Trstu vodjo italijanske klike, izdajatelja lista „Pensiero“ radi poneverjenja večjih svot. Živela kultura!

Slovensko gledališče nam je sinoči podalo znameniti Sudermanov igrokaz „Dom“. Takih proizvodov, kakeršen je „Dom“, imajo Nemci pač malo. To je res moderna restistiška drama; na njej se je učiti, kako se piše realno, a ne nizko, „Dom“, dasi ima kaj dvomljivo vsebino, nikogar ne žali, vsaj tako predstavljan, kakor je pri nas, ne. Magda gđc. Terševa mora zgrazati pred grehom. K predstavi opomni nam je, da smo bili splošno zadovoljni. Gđc. Terševa se nam je zdela semtertje malo preveč kričava. Želeli bi tudi, da bi se na slovenskem odru ne gojila slovenščina ljubljanskih predmestij. — Jutri se poje zadnjikrat v tej sezoni „Karmen“.

„Delavski Dom“ hote imeti katoliški delavci v Mariboru. Našim slovenskim delavcem v Ljubljani bi priporočali, da prično z novim letom med svojimi mnogobrojnimi prijatelji pobirati primernih mesečnih doneskov in „Delavski Dom“ bo tudi v Ljubljani skoro stal.

Slovensko stenografijo poučuje, kakor se nam poroča, petošolec Josip Marn brezplačno, male denarne doneske, katere mu dajó dijaki,

uporablja le za dopisovanje s slovanskimi stenografi, kateri se jako zanimajo za mlado podjetje na ljubljanski višji gimnaziji.

Društva.

Pevsko društvo „Ljubljana“ priredi jutri zvečer ob 7. uri Martinov večer v kavarniških prostorih „Narodnega Doma“ ob brezplačni ustopnini. Na vsporedu je petje društvenega zbora, tamburanje tamburaškega kluba „Zvezda“ in komičen prizor. Prijateljem slovenske pesmi se nudi prijeten večer, zato naj narodno občinstvo jutri zvečer „Ljubljano“ počasti z obilnim obiskom.

Martinovo besedo, katero priredi Čitalnica v Spodnji Šiški v nedeljo, dne 14. novembra 1897., v Koslerjevi zimski pivarni, ima na vsporedu petje, godbo, tretje dejanje „Lumpacija Vagabunda“, katerega igrajo gospodje A. Schweiger, Perdan, Šturm, Jančigaj, ter gospodični Štrukljeva in Keržišnikova, tombolo in ples. Začetek veselici ob 8. uri. Vstopnina 20 kr. za osebo.

Slovansko pevsko društvo na Dunaji, kateremu predseduje dr. Matija Murko, se krepko razvija pod vodstvom svojega častnega člana M. Hubada; šteje nad 170 rednih članov in ima 90 pevcev, med temi samo 19 Slovencev.

Razne stvari.

Nemški dijaki na Dunaju so napravili dne 10. t. m. demonstracijo za Schönererja in Wolfa. Do 1000 nemških dijakov je pridrlo z vseučilišča pred zbornico, kjer so kričali svoj „heil“ omenjenima junakoma, ki sta se kmalu prikazala in zahvalila sinove matera Germanije za demonstracijo. Vrnili so se potem dijaki s klici „pereat Lueger, ljudski izdajalec!“ na vseučilišče, kjer so skupno zapeli „Wacht am Rhein“. Policija ni bila na to pripravljena, pač pa je potem rektor zaukazal, da naj se prične zaradi demonstracije preiskava. — Nemški dijaki so imeli 9. t. m. v nemški akademični „Lese- und Redehalle“ komers, katerega se je vdeležilo nekaj drž. poslancev in vseučiliških profesorjev. Govorilo se je tako ostro, da je vladni komisar večkrat posegel vmes. Čudno, da se vseučiliški profesorji vdele-

žujejo slavnostij na katerih se poje „Die Wacht am Rhein“, in na katerih se govore veleizdajalski govori.

Princ Franc Auersperg je napovedal konkurz in zbežal v Ameriko. Dolgá je 650.000 gld., kar je pustil domá, se pa ceni z lepoticjem vred samo na 9000 gld. V Novem Jorku je princ prisegel, da nima druge imovine. Ker bodo upravitelji mase tudi nekaj povžili, se lahko obrišejo tisti, ki so mu posodili. Njegov brat je knez Karol Auersperg.

Pred državni zbor na Dunaju bodo postavili monumentalni vodnjak. Veljal bode 200.000 gld., figuralna okrasba pa bode veljala 444.000 gld. Model je izvršil kipar Hugo Härdtel. Glavna podoba bode 6 metrov visoka Minerva. Dalje bodo krasili vodnjak štirje rimski in štirje grški historiki pa štirje krotitelji konj.

Grof Leon Tolstoj bode prihodnje leto nastopil potovanje po vseh večjih mestih novega in starega sveta, ki bode trajalo dve leti. Sivolasi ruski pisatelj dovršil je ravnokar dva krajša romana.

Maloruski kolegij se je otvoril v Rimu po prizadevanju našega cesarja, ki je daroval v to svrhu 100.000 gld.

Zaloga vseh prekuženih domačih zdravil.	Lekarna pri Mariji pomagaj M. Leustek, Ljubljana, Reseljeva cesta št. 1, zraven Mesarskega mosta.	Razpošilja se vsak dan 2krat po pošti.
	Melusine- zobna in ustna voda deluje izborno proti zobobolu in gnilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust, 1 stekl. 50 kr. 15 (52-47)	
	Neprekosljivega učinka je Tanno-Chinin tinktura za lase, katera ohranja lasišča, odpravlja luske in preprečuje izpadanje las. 1 steklenica 50 kr. z navodom.	
	Jedina zaloga: lekarna pri Mariji pomagaj M. Leustek. LJUBLJANA, Reseljeva cesta št. 1, zraven mesarskega mosta. Levčeva hiša. Telefon št. 68 v poljubno porabo.	

Prevzetje zaloge piva.

Slavnemu občinstvu udano naznanjam, da sem s 1. novembrom t. l. prevzel od g. J. Mayerja

zalogo vrhniškega piva.

Zagotavljajoč točno izvršitev vsakeršnega naročila, prosim, naj se mi naročila blagovolijo pošiljati v mojo pisarno **Marijin trg št. 2.** 94 (3-1)

Odličnim spoštovanjem

Fr. Seunig.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov, cilindrov čepic i. t. d.

Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

Velespoštovanjem

8 (52-45)

J. Soklič,

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke, zarezane strešne opeke (Falzziegel)

(izdelane iz najbolje znane vrhniške gline) z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz vlitega železa

lončene peči in štedilnike

(lastnega izdelka)

46 (37-28)

Roman-cement

Dovški Portland-cement,

kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!!

Otvoritev gostilne.

Udano podpisana naznanja slavnemu občinstvu, da je otvorila

gostilno na Židovski stezi, št. 4

v novo zgrajeni Godčevi hiši, ter si usoja — glede na lepe, zračne prostore — vabiti p. n. občinstvo k obilnemu obisku, zagotavlja vedno dobro pijačo in izvrstna jedila.

Sprejemajo se tudi naročila na obed ali na popolno hrano.

93 (3-2)

Z odličnim spoštovanjem

Marija Borštnik

Židovska steza, št. 4.